

3 *Testimonium universale, privato; liberum, coactō; antiquum, novo; testimonium viri prudentis, vel probi, vel gravis, testimonio imprudentis, vel improbi, vel levis; testimonium, quod homo contra se profert, citra coactionem, ei quod pro se profert; quod homo contra amicum, vel pro inimico profert, ei quod pro amico, vel contra inimicum profert; testimonium, quod artifex sincerus de re ad artem suam pertinente profert ei, quod ab alio artis experte profertur; præferendum est.*

Hic canon constat conglobatione multorum canonum, quos vulgò sic proferunt: *Quæ plurimi, aut sapientiores tenent, vera esse probabile est: Antiquissima sunt certissima & exploratissima: Aut contrà, Novissima quæque sunt verissima & optima.* Hi duo canones sic conciliantur: In rebus quæ ad pietatem & mores spectant, antiquissima esse præferenda: eadem in iis, quæ ad ingenium, industriam, artes, vitæque commoditatem pertinent, à recentioribus superari. In moribus item antiquitas, in vocibus novitas sequenda est, hoc est, consuetudo, seu consensus eruditorum. Sed continuemus explicationem canonis nostri per alios, ut cœpimus: *Quidquid homines fide digni dicunt, id ita esse probabile est: Testimonium inimici pro inimico multum valet: Testimonium amici pro amico sæpe suspectum est: Testimonium inimici contra inimicum suspectum est: Testibus levibus & conductitiis, aut ultrò ad testimonium dandum sese ingerentibus aut obtrudentibus nihil credendum: Testibus in propriâ causâ deponentibus non credendum facile: Unicuique artificii in suâ arte credendum est.*

4 *Testimonium humanum in Philosophiâ & Theologiâ non sufficit ad probandum ullum thema philosophicum vel theologicum, nisi priùs rationibus, vel testimoniis divinis fuerit stabilitum.*

Non igitur, quis dicat, in Philosophia debemus primò vel solùm attendere, sed primò, quid dicatur. Et in Theologiâ consensus orthodoxus magni est faciendus, si sit verè orthodoxus, hoc est, conveniat cum normâ SS. literarum.

Q 5